Vi kan alle sammen uavhengig av hudfarge, kjønn, bosted, om en er rik eller fattig, slutte opp om arbeiderbevegelsens internasjonale kamp- og demonstrasjonsdag for gjennom fredelige midler å stoppe den urett som foregår. 150 mennesker sluttet opp 1. mai-toget på Eydehavn.

Hvorfor går vi i tog 1. mai?

SYNSPUNKT

Vi i fagbevegelsen har som grunnleggende målsetting at vi alle skal behandles med respekt, forståelse og menneskeverd. Vi mener at alle uenigheter skal løses ved å snakke sammen som likeverdige parter uansett forskjeller som individene har. Vi registrerer at det er krefter i verdenssamfunnet som ikke ønsker det samme, og som heller tyr til voldelige handlinger i både fysisk og psykisk forstand. Dette ønsker vi å bekjempe, men med fredelige midler.

Derfor ble 1. mai innført for mange år siden som arbeiderbevegelsens internasjonale kamp- og demonstrasjonsdag. Det er mange som hevder at denne dagen nå er utgått på dato, fordi vi har det jo så bra. Det er riktig at mange har det bra, og mange flere enn før. Det viser at den fredelige kampen vi i fagbevegelsen fører sakte, men sikkert går den rette veien.

Men like fullt er det 25.000 som sulter i hjel i Afrika hver eneste dag. Like fullt er det et hundretall tillitsvalgte som blir skutt og drept i Colombia hvert eneste år.

Like fullt er det tusenvis av barneprostituerte i Østen. Like fullt er det tusenvis av arbeidstakere på norske arbeidsplasser som opplever uverdige arbeidsforhold, og i Kina er det hundrevis, ja kanskje tusenvis av gruvearbeidere som dør hvert år.

I høst var jeg i Litauen for å lære. Jeg gikk rundt og snakket med arbeidere i både de rike områdene som i hovedsak er i storbyene og de fattige områdene som i hovedsak er på landsbygda.

Arbeidsledigheten var på 18 prosent. De fikk en lav arbeidsledighetstrygd i tre måneder, en halvert arbeidsledighetstrygden i seks måneder og deretter fikk de ingenting.

Arbeidsmiljøloven i Norge og Litauen er lik. I de store byene hvor de faglærte bygningsarbeiderne med en god litauisk lønn arbeidet, så vi ingen ulovlige og livsfarlige stillas. Mens når vi kjørte gjennom Oslo på veien hit til Arendal, så vi flere ulovlige og farlige stillas.

De som kommer hit til landet er ofte de ufaglærte fra landsbygda som ikke er dyktige nok til å få jobb i de store byene, og som må velge mellom ulovlige arbeidsforhold i Norge eller 0 i arbeidsledighetstrygd i hjemlandet.

Hver eneste dag jeg er ute på jobb her i Aust-Agder ser jeg ulovlige og farlige arbeidssituasjoner. Mange av de østeuropeerne som jobber her i området, får utbetalt ca kr 60,- pr time rett i lomma, uten å bidra til fellesskapet gjennom skatteseddelen.

I tillegg får de kr 10–15 pr time som oppgis til skattemyndighetene i hjemlandet sitt, som er det de minimum må betale skatt av der for å ha helserettigheter.

Dette gjøres ved at de ofte har tre arbeidsavtaler, hvorav den ene viser ca kr 150,- pr time som de viser til Arbeidstilsynet.

Deretter kommer arbeidsavtale nr 2 som de viser til myndighetene i hjemlandet, og sist men ikke minst den virkelige, som altså er på ca kr 70,- pr time. Det som er mellom kr 150,- og kr 70,- beholdes av kyniske mellommenn og/eller oppdragsgivere.

Når vi spør arbeidsgivere som opererer med slike forhold om hvorfor de gjør det, svarer de at de gjør det jo bare for å være snille gjennom å gi «stakkarene» en jobb.

Er det snilt å utnytte et folk og et land som ligger nede ved å betale dem en luselønn i forhold til norsk standard? Ville det ikke vært snillere å gi dem en vanlig norsk lønn, sånn at de hadde kunnet betale normal skatt til landet vårt som alle oss andre?

Den svarte økonomien utgjør ifølge Økokrim over 100 milliarder kroner (ca kr 20 000,- pr innbygger). Vi kunne fått mange sykehjemsplasser, sykehus og skoler for de ca 30 milliardene som da ikke kommer inn i skatt.

Jeg forstår ikke at disse menneskene som bidrar til den svarte økonomien, ønsker å ødelegge for seg selv, sin familie og venner ved å svekke velferdsgodene i landet vårt på denne måten. Ved å gi østeuropeerne en vanlig norsk lønn, ville de også fått med seg enda flere penger ned til sitt hjemland, som kunne hjulpet dem enda mer.

Da hadde de kunnet komme hit til landet med hodet høyt hevet, istedenfor å bli stuet og gjemt bort i overfylte leiligheter, låver, campingvogner med boforhold som de fleste av oss nordmenn ville nektet å finne oss i. Dette er boforhold som de ofte på toppen av det hele må betale husleie av med den allerede lave lønnen de får her.

Hvis en vet hva en skal se etter, behøver en ikke gå mange meterne fra våre egne hjem for å se undertrykking av mennesker fra land som har det verre enn oss, her i vårt eget land som vi er så stolte av.

Ja, vi har oppnådd mye her i Norge, og vi er verdens beste land å bo og arbeide i. Men fortsatt kan vi hver dag i avisen lese at vi har langt igjen. Det er bare gjennom å fortsette å bygge landet og verden i fellesskap, basert på at vi alle er like mye verd, at vi også kan få slutt på den uretten som altfor mange mennesker opplever utenfor og innenfor landets grenser.

Vi kan sammen – alle – uavhengig av hudfarge, kjønn, bosted, om en er rik eller fattig, slutte opp om arbeiderbevegelsens internasjonale kamp- og demonstrasjonsdag for gjennom fredelige midler å stoppe den urett som foregår.

Men viktigst av alt så må vi bekjempe denne urett hver eneste time, hver eneste dag – hele året rundt.

Det er vårt enkle men kraftfulle budskap vi har på denne dag, som ikke har gått ut på dato.

Gratulerer med dagen til oss alle! Og la oss alle stå sammen for at alle skal få det bra i hele verden.

Thor Åge Christiansen
Organisasjonsarbeider i Fellesforbundet avdeling 9 Østre Agder

KRIGSINNSATS

Huleboerne var ingen krigshelter

Jeg leste lokalhistoriker Andreas Raaums kronikk i Agderposten 15. april 2011 og må si meg enig i hans synspunkter på fjernsynsprogrammet «Brennpunkt», filmatisert etter boken «Det glemte folket» av Rolf Andersen. Boken tar opp evakueringen av Finnmark senhøsten 1944 med særskilt vekt på huleboere fra Sørøya, som trosset evakueringsordren og dro til fjells med familiene sine.

Andersen mener at de som trosset evakueringsordren skal kunne kalles helter og søke om krigspensjon. Betegnelsen «helter» hører ikke hjemme her. Huleboerne er ikke mer helter enn de finnmarkingene som etterkom evakueringsordren fra tyskerne høsten 1944.

De mange strabaser og lidelser disse huleboermenneskene ellers måtte utstå, gjør dem ikke til helter. De voksne viste heller en ufattelig kortsynthet, tatt i betraktning av at de også dro med seg små barn, syke og uføre, eldre mennesker og husdyr. Vintrene i Finnmark kan være kalde og nådeløse. Hva er så helteaktig ved å utsette familiene sine for slike handlinger? Skal uansvarlighet få heltestatus?

Sivilbefolkningen i Finnmark fikk ikke ha radioer under krigen. Noen ganske få trosset likevel dette forbudet og utsatte sine nærmeste familier for stor risiko ved å oppbevare radioer på lure gjemmesteder. De risikerte store straffer fra tyskernes side, hvis gjemmestedene ble oppdaget.

De fleste finnmarkingene viste da også sunt bondevett denne høsten og evakuerte fra dette (allerede) brennende infernoet, uaktet om de hadde hørt daværende kronprins Olavs tale på radio eller ikke. For mange var nok også en kronprins i landflyktighet noe svekket med hensyn til hvor tungtveiende hans utsagn var på den tiden. Han hadde selv flyktet fra landet, men rådde finnmarkingene til ikke å flykte.

Rolf Andersen skriver i sin synspunktartikkel «Krigsinnsats uten medaljer» i Agderposten 28. april: «I lov om krigspensjonering står det uttrykkelig at det å sette seg opp mot fienden er aktiv krigsdeltagelse».

De færreste finnmarkinger fikk imidlertid vite om kronprinsens tale i radio og fulgte den tyske ordren om evakuering. Kan de betegnes som mer feige enn huleboerne, siden de aldri fikk anledning til å overveie om de kunne «sette seg opp mot fienden»?

Jeg mener det er helt riktig av Andreas Raaum å skrive at det var «familiens overhode» som tok beslutningen om å rømme til fjells, og jeg tilføyer at jeg synes at disse beslutningene var uansvarlige.

Marianne Solli
Grimstad